

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยในสาขาต่างๆ ได้มีการค้นคว้าวิจัยและผลิตสารสนเทศขึ้นมาอย่างมากมาย จนเกิด “กระแสสารสนเทศท่วมท้น (Information Explosion)” ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณของเนื้อหาวิชาและปริมาณของสารสนเทศที่ใช้กันอยู่และรวมถึงสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ (กาญจนา, 2543) การเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมหาศาลนี้เป็นผลให้มีการค้นหาวิธีการผลิตเอกสารต่างๆ เช่น การพิมพ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งทำให้มีการหาวิธีการค้นหาสารสนเทศ ให้ตรงกับความต้องการมากที่สุดในเวลาอันรวดเร็ว จึงทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการสืบค้นสารสนเทศควบคู่กันไปกับการผลิตสารสนเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถาบันบริการสารสนเทศในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนและสามารถบริการการค้นหาสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาเทคนิคและกลยุทธ์ต่างๆของการค้นหาสารสนเทศ เพื่อให้ผู้บริการสารสนเทศสามารถจัดการกับสารสนเทศจำนวนมากที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสามารถค้นหาสารสนเทศต่างๆ จากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบริการค้นคืนสารสนเทศจากการค้นบัตรรายการด้วยมือ มีการพัฒนาเป็นการค้นคืนด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งมีการค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ด้วย

สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เป็นแหล่งผลิตและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกสาขาวิชา และเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย จึงถือว่าเป็นสถาบันบริการสารสนเทศแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการให้บริการสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งให้บริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาแก่นักศึกษาของสถาบันและผู้สนใจทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานบริการด้านเทคนิคการสืบค้น และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ ได้แก่ การบริการการสืบค้นข้อมูลจากหนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์และสื่อโสตทัศนวัสดุ ด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS (Virginia Technology Library System), การบริการสืบค้นฐานข้อมูลบทคัดย่อ(Abtract) ฐานข้อมูลเนื้อหาเต็ม(Full Text) ในหลากหลายสาขาวิชา จากฐานข้อมูลต่างๆ เช่น ABI/Inform , CAB Abstract และ HW Wilson เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการบริการฐานข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ผ่าน Web Browser ด้วย Blackboard ซึ่งพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาจะทำให้ทราบถึงวิธีการค้นหา

สารสนเทศ ประเภทของสารสนเทศที่นักศึกษาต้องการ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นสารสนเทศ เพื่อทางสถาบันจะได้พัฒนาวิธีการค้นหาที่นักศึกษานิยมใช้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด โดยเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้งานต้องการให้มากขึ้นและลดจำนวนสารสนเทศที่ผู้ใช้งานไม่ต้องการลง เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าว และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นสารสนเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
2. เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษา

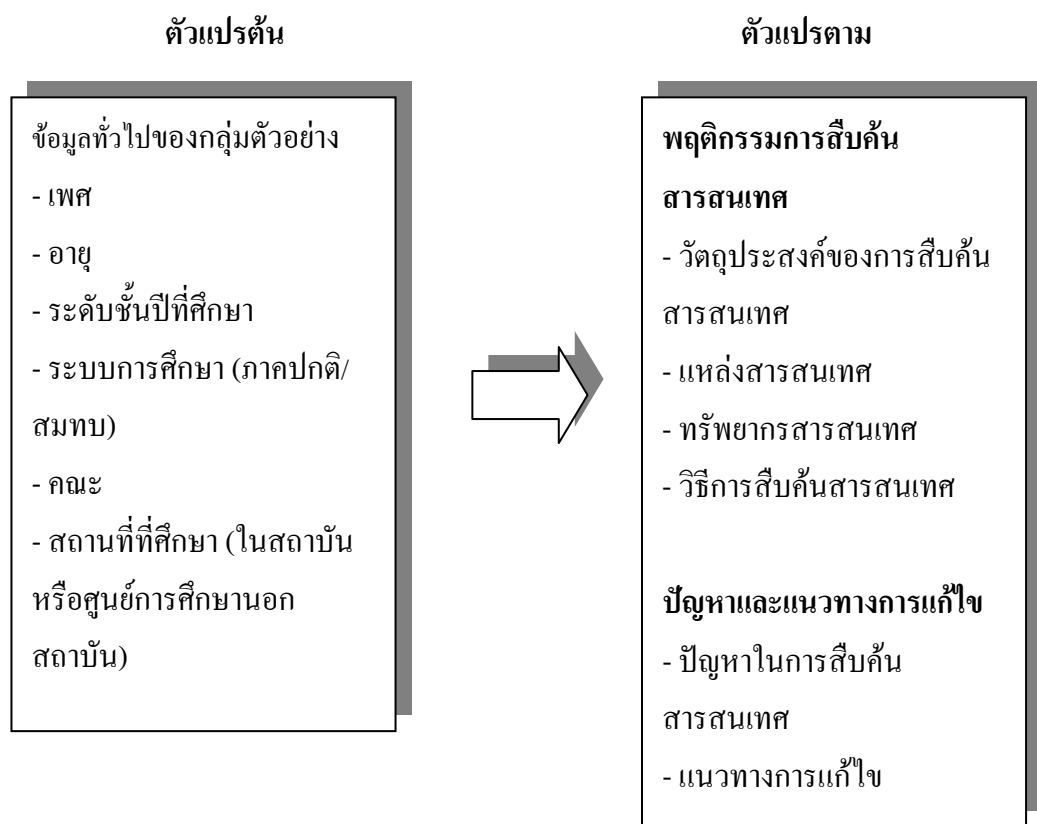
ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของทุกคณะ ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ในปีการศึกษา 2546
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Yamane ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 397 คน และกำหนดกลุ่มโดยคิดเทียบสัดส่วน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งแสดงรายละเอียดไว้ในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ต่างๆ และความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งผ่านกระบวนการประมวลผล มีการถ่ายทอดและการบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน โสตทัศนวัสดุต่างๆ ตลอดจนสารสนเทศที่เก็บไว้ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้รับสารได้ทราบ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาสารสนเทศจึงอาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ เนื้อหา และการประมวล เพื่อเผยแพร่ หรือถ่ายทอดเนื้อหาของสารสนเทศนั้น ในด้านเนื้อหา สารสนเทศถือได้ว่าเป็นผลผลิตทางปัญญาของมนุษย์สาขา วิชาใด เรื่องใด ปรากฏในรูปแบบใด ภาษาใดก็ได้ ส่วนการประมวล หมายถึง วิธีที่ใช้ในการผลิต การส่ง การจัดเก็บ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่เนื้อหาของสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง (ประภาวดี, 2543)

การสืบค้นสารสนเทศหรือการค้นหาสารสนเทศ (Information Retrieval) หมายถึง วิธีการ หรือกระบวนการการค้นหาและนำสารสนเทศออกจากแหล่งจัดเก็บมาให้ผู้ใช้ได้ตรงกับความต้องการอย่างรวดเร็วและทันต่อการใช้งาน โดยไม่สิ้นเปลืองเวลา (กาญจนา, 2538) ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้จะเน้นการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลในสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการการค้นหาข้อมูลและสารสนเทศที่นักศึกษาต้องการ จากอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลในสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยจะพิจารณาจากความถี่ในการสืบค้น ประเภทของสารสนเทศที่นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการสืบค้น สถานที่ที่ใช้ในการสืบค้น สาเหตุของการสืบค้น และกลวิธีในการสืบค้น เป็นต้น

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต หมายถึง สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถานที่ตั้ง คือ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี
ของทุกคณะ ซึ่งได้แก่ คณะครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ศิลปกรรม และวิทยาการจัดการ ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ในปีการศึกษา 2546